

PESTEN
is **NIET**
COOL

“Pesten heeft hele nare gevolgen voor iedereen”

Pestprotocol, versie december 2020

0 Inhoudsopgave

1	Doelstelling van het beleid	pagina 2
2	Voorwaarden voor het beleid	pagina 2
3	Wat is pesten	pagina 2
4	Pesten kan een aantal oorzaken hebben	pagina 3
5	De aanpak van de situatie waarin gepest wordt	pagina 4
5.1	De voorwaarden	pagina 4
5.2	De preventieve, voorkomende aanpak	pagina 4
5.3	De curatieve, directe aanpak	pagina 5
6	Digitaal pesten	pagina 6
7	Tot slot	pagina 6

1 Doelstelling van het beleid

OBS Wereldwijs streeft een pestvrije school na. We vinden dat we er alles aan moeten doen om de aan onze zorg toevertrouwde kinderen een zo veilig mogelijke omgeving te garanderen, zodat ze zich optimaal ontwikkelen. Door regels en afspraken te maken kunnen kinderen en volwassenen, als zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

2 Voorwaarden voor het beleid

Om pestgedrag te kunnen voorkomen en/of aanpakken voldoen we aan de volgende voorwaarden:

- Leerlingen, ouders en personeel zien pesten als een probleem en willen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het terugdringen van dit ongewenste verschijnsel.
- Wereldwijs wil pesten voorkomen en neemt daartoe preventieve maatregelen.
- Het personeel van Wereldwijs is vaardig om pesten te signaleren en neemt naar aanleiding daarvan ook duidelijk stelling.
- Op Wereldwijs praten we niet alleen over pesten, maar we passen afspraken en regels toe in concreet gedrag in dagelijkse situaties. Op deze wijze wordt kennis omgezet in een vaardigheid, namelijk gewenst gedrag om positief met elkaar te kunnen omgaan.
- Uit de houding van alle personeelsleden ervaren leerlingen dat er respect is voor elkaar. Wij laten in ons gedrag duidelijk zien wat Wereldwijs verstaat onder een veilige school.

3 Wat is pesten

Pesten is gedrag dat min of meer bewust gericht is op één of meer kinderen en dat tot doel en gevolg heeft, dat degene die gepest wordt, zich gekwetst, geraakt, vernederd, afgewezen en/of buitengesloten voelt. Pesten is een vorm van agressie. Pesten is vaak een ongelijke strijd van een groep tegen een éénling, of van een sterke tegen een zwakke. Meestal gebeurt het stiekem. Als men er achter komt is het soms al weken en in het ergste geval al maanden of jaren aan de gang.

Pesten gaat verder dan plagen.

Het is belangrijk pesten niet te verwarren met plagen. De negatieve opzet die bij pesten hoort, is bij plagen niet aanwezig. Ook is een plagerij een meer tijdelijk iets. Bij pesten is er echt sprake van een zich voortdurend herhalende, kwetsende machtsuitoefening over andere kinderen. Het kan bijvoorbeeld gaan om minachtende opmerkingen over iemands uiterlijk, hobby's, of interesses. Het kan ook uitlopen op lichamelijk geweld tegen die persoon: duwen, aan de haren trekken, schoppen en slaan. Doen alsof het slachtoffer gewoon helemaal niet bestaat kan echter ook een vorm van pesten zijn.

“Pesten heeft hele nare gevolgen voor iedereen”

Kort gezegd is pesten:

- uitlachen;
- schelden;
- schoppen;
- slaan;
- roddelen (lelijke dingen over de ander zeggen);
- iemand negeren (doen of hij niet bestaat);
- bedreigen;
- spullen van de ander vernielen;
- diefstal of verstoppert van andermans spullen;
- er zijn specifieke slachtoffers.

Kort gezegd is plagen:

- niet gemeen, maar lollig, je kunt er wel om lachen;
- er is geen winnaar of verliezer;
- je bent in staat om je te verdedigen, en dit wordt ook geaccepteerd;
- je loopt je geen (blijvende) schade op;
- het gebeurt bij iedereen.

4 Pesten kan een aantal oorzaken hebben

Een opsomming die zeker niet volledig is:

- Voortdurend met elkaar de competitie moeten aangaan.
Leerlingen leren hun eigenwaarde af te meten aan de mate waarin ze hun klasgenoten kunnen overtreffen. Ze kunnen anderen omlaag proberen te drukken omdat ze denken zo zelf beter naar voren te komen;
- Een voortdurende strijd om de macht in de groep.
Als leerlingen hun eigenwaarde afmeten aan hun plaats in een hoog-laag structuur veroorzaakt dit spanningen die afgereageerd kunnen worden op een zondebok;
- Als de lesstof te moeilijk is, kan een kind uit gevoel van onmacht gaan pesten (onmacht in sociale situaties), compensatiegedrag;
- Lichaamstaal speelt een rol bij het al dan niet gepest worden;
- Verveling kan leiden tot pesten;
- Een problematische thuissituatie van de pester. Als een kind een slechte verhouding met z'n ouders heeft en deze te weinig interesse in het kind hebben, is de kans groot dat het een pester wordt. Als agressief gedrag van het kind niet aan banden gelegd wordt, is de kans dat het kind uitgroeit tot een pester nog groter. Een kind dat thuis te weinig aandacht krijgt, gaat die op een gewelddadige manier op school proberen te krijgen;
- Een voortdurend gevoelde anonimiteit. De pester voelt zich verloren binnen de grote groep en probeert van zichzelf een bepaalde belangrijke persoon te maken door een klasgenoot naar beneden te drukken. Door de anonimiteit in de klas of op de hele school is er dan ook nog eens een gebrek aan sociale controle, met andere woorden: zijn/haar klasgenoten zullen niet ingrijpen;
- Bij voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
Het kan hier bijvoorbeeld gaan om het bij voortdurend in een typisch mannelijke of vrouwelijke rol worden gedrukt; kinderen moeten zich gaan gedragen op een manier die niet past bij wie ze zijn. Ze moeten bepaalde dingen die ze graag willen doen onderdrukken, en/of bepaalde dingen die ze juist niet willen doen, toch doen.

5 De aanpak van de situatie waarin gepest wordt

5.1 De voorwaarden

Het belangrijkste uitgangspunt is dat pesten als probleem wordt gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep), ouders en verzorgers en het gehele schoolpersoneel, inclusief de pedagogisch medewerkers die met de leerlingen werken tijdens het tussen de middagprogramma.

Openbare Basisschool Wereldwijs is gericht op:

- De school doet zijn best het pestprobleem te voorkomen;
- De preventieve, voorkomende aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen, waarna met hen afspraken en regels worden vastgesteld;
- Gewenst gedrag wordt periodiek aangeleerd via de aanpak van SWPBS (School Wide Positive Behaviour Support)
- Als pesten desondanks optreedt, is het schoolpersoneel toegerust dat te kunnen signaleren en
- Duidelijk stelling te nemen in haar optreden;
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, hanteert de school een directe, curatieve aanpak; volgens het door ons opgestelde **protocol ongewenst gedrag**.
- De school beschikt over een klachtenprocedure;
- Ouders voelen zich vrij om het vermoeden van pesten te bespreken op school.
- Leerkrachten zijn alert op de "blinde vlekken".

5.2 De preventieve, voorkomende aanpak behelst o.a.:

- Groepsgesprek: Tijdens het groepsgesprek worden onderwerpen met alle kinderen besproken en ervaringen worden uitgewisseld. Enkele onderwerpen die in relatie staan tot pesten zijn: omgaan met verschillen; benoemen van positieve kanten van medeleerlingen; voorwaarden voor vriendschap; uiten van onvrede; leren benoemen van problemen; regels voor goed omgaan met elkaar.
- Wereldwijshuisregels zijn gericht op verantwoordelijkheid "Op onze school zorgen we voor onszelf, elkaar en de omgeving", op respect "Op onze school houden we rekening met elkaar meningen en gevoelens" en op veiligheid "Op onze school doet iedereen ertoe".
- Elk kind krijgt de STOP-LOOP-PRAAT methode aangeleerd (SWPBS). Dit wordt jaarlijks herhaald.
- Leerkrachten worden jaarlijks getraind in de aanpak SWPBS. Ze leren hierbij hoe ze effectief kunnen handelen bij een incident of herhaling in pestgedrag.
- Elke groep maakt aan het begin van elk schooljaar met elkaar een aantal afspraken die geformuleerd worden als gewenst gedrag in de vorm van positieve gedragsverwachtingen. Deze regels en afspraken zijn o.a. gericht op het voorkomen van pesten;
- Rol van de ouders: Het is heel belangrijk dat de school in een vroegtijdig stadium signalen krijgt van de ouders over pestgedrag. Het kan gaan om een leerling die gepest wordt, om leerlingen die pestgedrag vertonen of om de andere klas- en schoolgenootjes die daar niet goed raad mee weten;
- Door snel in te grijpen kunnen onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen worden en kunnen peestsituaties mogelijk sneller opgelost worden. Kom direct in actie, wacht niet!;
- Komt de leerkracht naar het idee van de ouder niet met een passende oplossing, aarzel dan niet en ga naar de schooldirectie of benader de klachtenpersoon;
- Daarnaast is het belangrijk thuis met het kind te praten over het pesten.

De rol van de leerkracht

Het is belangrijk dat de leerkrachten en al het andere schoolpersoneel alert is op de signalen van pesten. Scholen zijn er om kinderen kennis en vaardigheden bij te brengen. Daarvoor is concentratie nodig; leerlingen moeten "bij de les" blijven. Als pesterijen in de klas de lessen verstoren heeft de leerkracht er een direct belang bij om hier iets aan te doen. Maar pesten is juist ook iets wat lang verborgen blijft en waarvan misschien alleen het topje van de ijsberg

"Pesten heeft hele nare gevolgen voor iedereen"

waarneembaar is; de leerkracht heeft er dan zelf niet direct last van. Daarom blijft het belangrijk dat ook kinderen en ouders signalen oppakken en doorgeven aan de leerkracht.

Wat kan de leerkracht doen aan preventie?

- De leerkracht erkent de pestproblematiek en neemt preventieve maatregelen, voert gesprekken over pesten en maakt aan het begin van het schooljaar afspraken met de groep en handhaaft deze;
- De leerkracht voert leergesprekken met de klas over respect, veiligheid, verantwoordelijkheid, vriendschap, tolerantie etc.;
- De leerkracht blijft op de hoogte van het materiaal dat op de school beschikbaar is over pesten en van recente ontwikkelingen en raadpleegt zo nodig literatuur of websites;
- De leerkracht bespreekt pestproblematiek tijdens team- en/of bouwoverleg en werkt tijdens intervisiebesprekingen aan het vergroten van de eigen deskundigheid en vaardigheid;
- De leerkracht heeft ook aandacht voor fysieke aspecten, zoals houding, kracht en zelfvertrouwen uitstralen.

De rol van het PBS-team, de interne begeleiders en de directie

Het PBS-team, de interne begeleiders en de schooldirectie:

- Initiëren het pestbeleid, bespreken dit met de diverse geledingen en leggen het uiteindelijke resultaat vast in de notitie "Pesten is NIET cool". Deze notitie is beschikbaar voor alle ouders en schoolpersoneel (zie www.bswereldwijs.nl).
- Zorgen dat deze nota jaarlijks wordt bijgewerkt aan de hand van de praktijk van de school. In het schoolplan staat een verwijzing naar het actuele pestbeleid;
- Stellen zich op de hoogte van recente ontwikkelingen op het gebied van pesten en informeren het schoolpersoneel hierover;
- Brengen nieuw uitgebrachte materialen en artikelen onder de aandacht van het schoolpersoneel;
- Begeiden waar nodig het personeel bij de uitvoering van het pestprotocol;
- Kunnen in samenwerking met de medezeggenschapsraad en/of de oudervereniging activiteiten voor ouders organiseren.

5.3 De curatieve, directe aanpak behelst o.a.

Nadat de school geconstateerd heeft dat er gepest wordt, treedt de curatieve aanpak in werking. De leerkracht kan hierbij gezien worden als een spin in het web. De curatieve aanpak bestaat uit een aantal maatregelen die de leerkracht en de school kan nemen. Een aantal "partijen" spelen hierbij een rol: de pester(s); de gepeste leerling/en; de meelopers; de zwijgende middengroep; de helpers en de ouders.

De curatieve aanpak bestaat uit:

- De gepeste leerling/en duidelijk maken dat zijn probleem gezien en erkend wordt;
- De pester(s) duidelijk maken dat het pestgedrag onacceptabel is en excuses laten aanbieden;
- De zwijgende middengroep/ de meelopers en de helpers wijzen op hun rol en de gevolgen hiervan;
- Met de leerlingen aanvullende regels maken op de preventieve aanpak om het pesten in de toekomst te voorkomen;
- Diverse methoden inzetten om het pestprobleem te bespreken in de klas;
- Als het probleem groeps-overstijgend blijkt te zijn dan de situatie bespreken met collega's en de schoolleiding;
- De leerkracht ondersteuning bieden bij de aanpak van het probleem door collega's en schoolleiding;

"Pesten heeft hele nare gevolgen voor iedereen"

- Zo nodig ouders informeren van zowel de gepeste leerling/en als de pester(s) en hen inschakelen bij de aanpak;
- Zo nodig alle ouders uit de groep informeren en voorzien van achtergrondinformatie en adviezen.

6 Digitaal pesten

Overal op forums, prikborden en gastenboeken kan men vrij anoniem berichten plaatsen. Pesten via het internet is vaak harder en gemener dan “face too face”. De pester kan anoniem blijven. Digitaal pesten vindt voornamelijk plaats buiten de schooltijden, maar beïnvloedt wel het pedagogische klimaat in de school, de klas en tijdens de lessen.

Het internet biedt veel nieuwe mogelijkheden om te pesten:

- Er worden opzettelijk virussen aan elkaar gestuurd;
- Homepages en mailadressen worden gekraakt;
- Leerlingen sturen anonieme dreigmails, sms berichten, apps aan elkaar;
- Leerlingen zetten foto's van elkaar online met vervelende teksten;

Mediawijsheid, verstandig en veilig de mogelijkheden van het internet benutten, krijgt aandacht tijdens het onderwijsleerproces:

- De kinderen krijgen in de bovenbouw lessen mediawijsheid (voordelen en gevaren gebruik media)
- De kinderen worden begeleid tijdens hun werkzaamheden op het internet;
- Leerkrachten tonen interesse in wat de leerlingen op het internet doen;
- Klassengesprekken gaan over veilig gebruik maken van internet en het bespreken van ongewenst gedrag en de gevolgen daarvan.

7 Tot slot

In de school zijn nog andere ontwikkelingen gaande die een positief effect zouden moeten hebben op het versterken van het pedagogische klimaat en het afnemen van pestgedrag. Te denken valt aan:

- Het project De Gezonde Basisschool van de Toekomst heeft een positief effect op de ontwikkeling van onze leerlingen, het welbevinden van onze leerlingen en het afnemen van het verschijnsel pesten. Eline Vere Urlings heeft vanuit de Universiteit van Maastricht onderzoek gedaan naar het effect op pesten. De eerste resultaten zijn hoopgevend. De positieve invloed heeft te maken met de gezonde lunch (afname overgewicht, sociaal – emotioneel beter in hun vel zitten, afname onzekerheid), het beweegprogramma (meer tijd samen doorbrengen, groter begrip en acceptatie, hechtere groep), het aangepaste dagritme (meer afleiding en energie kwijt kunnen, betere concentratie, afname verveling) en de inzet van pedagogisch medewerkers (continue controle en minder ruimte om te pesten).
- Onderzoeken of de M5 aanpak aanvullend kan zijn om meer systematisch pestgedrag aan te pakken. M5 staat voor melden, meten, maatregelen, maatwerk en menselijk. Publicatie “Het goede nieuws over pesten”.
- De herinrichting van ons schoolplein zal een positief effect hebben op het welbevinden en de brede ontwikkeling van onze leerlingen. De PBS- aanpak hebben we ook toegepast op het spelen op het schoolplein.
- Het Instituut voor Sociale Veiligheid (IvSV) biedt ondersteuningsmogelijkheden die we nader zullen bestuderen.